

Jenei Kamilla és Opre Ica A megszólalás lehetőségei

Jenei Kamilla:

Mihail Bahtyin az irodalmi szövegek vonatkozásában foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az író hogyan szólal meg szövegeiben. Az irodalmi művek mellett a „hétköznapi” szövegek kapcsán is érdemes lehet figyelmet fordítani arra, hogy milyen hangon (a sajátunkon vagy másokén) beszélünk írásainkban.

Ezen a kérdésem gondolkodtam például akkor, amikor Opre Ica e lapszámba szánt írását olvastam. Érdekes volt számomra, hogy az édesanyjával készített beszélgetés lejegyzése az élőbeszédet követve történt, megtartva a megszólalás eredetiként, igaziként felismerhető jellegét. A szöveg részévé vált egy olyan átírat, ami a beszélő egyedi hangját megőrizte (Jaffe 2012). Ez a szövegírás gyakorlata mellett annak befogadása szempontjából is fontossá válhat, hiszen éppen az olvasók értelmezései teszik nyilvánvalóvá azt, hogy szerintük *ki beszél* a szövegben (Vigouroux 2016). Konkrétan azt, hogy milyen személyt idéz meg a megszólalás írásban rögzített módja (Jaffe–Walton 2000).

Azért is izgalmas szövegről van szó, mert képes feleleveníteni az elmúlt idők beszédmódjait. Felvetődik a kérdés, hogy egy ilyen szöveg esetében a tartalmi szempontok mellett a nyelvi megformáltságra is figyelni kell-e. Lévé, hogy a szöveg egy visszaemlékezés, az a kérdés fogalmazódott meg bennem, miként lehet hitelesen írni a múltból; ehhez szükségessé válik-e a múltba visszarévedni és onnan megszólalni. Elvégre a megszólalás módja is szerepet játszhat abban, hogy a visszaemlékezés hitelessége létrejöjjön. Ezeket a felvetődött kérdéseimet Icával is megvitattam, hogy ebben a közös írásunkban a szerzői és olvasói perspektívák dialógusának kialakításával keressünk válaszokat.

Opre Ica:

Eloolvastam, amit küldtél, és örültem. Örültem, hogy tetszett az, ahogyan leírtam az anyámmal történt párbeszédet, és örülök annak, hogy felvetted a kérdést, hogy az eredeti szöveggörnyezet milyen hatással van egy írásra. Mivel én több helyen is gyűjtöttem anno a régi időkről, és könyvben meg is jelentek ezek a gyűjtések, valahogyan természetessé vált számomra, hogy eredeti szöveggörnyezetben írom le, amit hallottam. Fontosnak tartom ezt, hiszen a beszédstílus, a szóhasználat egy-egy tájegység és kor fontos jellemzője. Én így érzem 100%-ban hitelesnek azt, amit leírva »elmondok«, továbbadok másoknak.

Hivatkozások

Jaffe, Alexandra 2012. Transcription in practice: Nonstandard orthography. In Alexandra Jaffe, Jannis Androutsopoulos, Mark Sebba & Sally Johnson eds., *Orthography as Social Action: Scripts, Spelling, Identity and Power*. 203–224. Berlin–Boston: De Gruyter Mouton.

Jaffe, Alexandr & Walton, Jana 2000. The voices people read: Orthography and the representation of non-standard speech. *Journal of Sociolinguistics* 4(4). 561–587.

DUJ Dzséne – Ketten
nyelvészeti etnográfiai folyóirat
1. évfolyam 1. szám, 2024 június

Vigouroux, Cécile 2016. Magic marketing: Performing grassroots literacy. In Karel Arnaut, Martha Sif Karrebæk, Massimiliano Spotti & Jan Blommaert eds., *Engaging Superdiversity: Recombining Spaces, Times and Language Practices*, 199–219. Bristol/Blue Ridge Summit: Multilingual Matters.